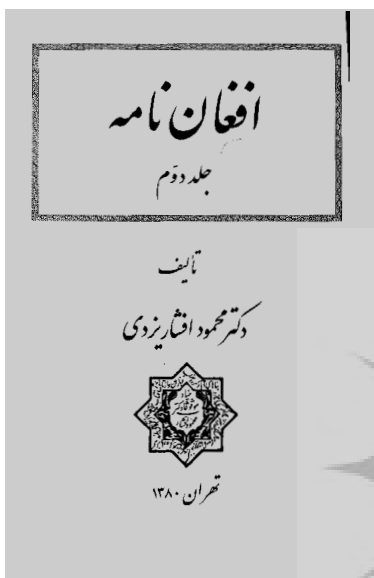

افغان نامه

○ افغان نامه

○ تألیف: دکتر محمود افشار یزدی

○ ناشر: بنیاد موقوفات دکتر محمود

افشار، تهران، چاپ دوم، اردیبهشت

ج ۳، ۱۳۸۱

حاصل سال‌ها مطالعه، تحقیق و مسافرت دکتر محمود افشار یزدی در خصوص افغانستان، مجموعه‌ای سه جلدی با عنوان افغان نامه است که از ۹۷ مقاله «گفتار» تشکیل شده است. این مجموعه که سال‌ها پیش منتشر شده، اینک به صورت افست فراهم آمده است. جلد نخست «افغان نامه» بخش تاریخی آن است که به رویدادها و تحولات تاریخی این سرزمین به منزله بخشی از خراسان بزرگ و در مجموعه تاریخ ایران، اختصاص دارد. این جلد با دیباچه‌ای حاوی اشاره به سفر افغانستان نویسنده در سال‌های ۴۰ - ۱۳۳۹ آغاز می‌شود که مشتمل بر چهار گفتار است. این بخش تاریخی، در جلد اول، تا پایان دوران نادرشاه افشار را دربر می‌گیرد و مهم‌ترین مباحث آن از این قرار است: جغرافیای تاریخی فلات ایران؛ نامگذاری افغانستان؛ غزائیان و ابدالی‌ها؛ تاجیک‌ها و هزاره‌های فارسی‌زبان؛ خراسان افغانستان - ایران؛ وقایع‌نگاری و تاریخ‌نویسی در ایران و افغانستان؛ افغانستان در دوره هخامنشیان؛ دوران سلوکی‌ها و دولت یونانی باختر (بلخ)؛ عصر اشکانیان و دودمان کوشانیان؛ هجوم مغولان - سلسله ایلخانان و ملوک طوایف (آل کرت، سربداران، آل مظفر و...); دوران صفویه در ایران و مغولان در هند و تقسیم افغانستان میان دودولت؛ موضوع قندهار؛ طغیان غلزائیان؛ عصر نادرشاه از مباحث جلد اول است. در جلد دوم افغان نامه، ۲۲ مقاله - بخشی در زمینه تاریخ و تحولات سیاسی قرون اخیر و دوران معاصر افغانستان و بخشی نیز در باب اوضاع و احوال دینی و اعتقادی این سرزمین - فراهم آمده

مجسمه عظیم بودا در «بامیان» افغانستان با ۵۰m ارتفاع، معروف به «سرخ بت»

افغان نامه

جلد سوم

تألیف

دکتر محمود افشاریزدی

تهران ۱۳۸۰

دکتر محمود افشار (راست) و دکتر سهیل (چپ). وزیر انطباعات افغانستان در دره پنجشیر

دکتر محمود افشار (راست) و سرور گویا اعتمادی (چپ)

دو کودک افغانی با لباس بومی افغانستان

محمد قزوینی به نگارنده ۵- رقابت و سازش روس و انگلیس، ع قرارداد ۱۹۰۷ انگلیس و روس.

جلد سوم مجموعه «افغان نامه» از ۳۱ مقاله «گفتار» تشکیل شده که بخشی از آن به بحث درباره زبان و ادبیات افغانستان، با تأکید بر پیوندهای عمیق آن با ایران است و قسمتی دیگر از مقالات، با موضوع وحدت ملی و تمامیت ارضی و اقلیت‌ها و قومیت‌ها تدوین شده است. در بخش نخست این مطالب آمده است: زبان و ادبیات مشترک ایران و افغانستان و تاجیکستان؛ زبان فارسی دری در ایران؛ زبان فارسی یا دری یا تاجیکی در افغانستان؛ فارسی یا تاجیکی در تاجیکستان و ترکستان؛ جغرافیای فرهنگی و تاریخ ادبی و قلمرو زبان و ادبیات دری در مکان و زمان؛ زبان دری در هندوستان و پاکستان؛ زبان پشتو در افغانستان و پاکستان؛ زبان اردو یا هندوستانی. بخش دوم کتاب که ارتباط مستقیمی با افغانستان دارد، مقوله وحدت ملی و تمامیت ارضی و مسائل مربوط به آن با این مقالات به بحث گذاشته می‌شود: وطن - دین - مسلک؛ ملت - دولت - ملیت؛ زبان عمومی ملی و زبان‌های خصوصی محلی؛ عنصر نژاد در تشکیل ملت‌ها؛ آذربایجان و وحدت ملی ایران؛ کردستان و وحدت ملی ایران؛ خوزستان و وحدت ملی ایران؛ بلوچستان و ترکمن صحرا و وحدت ملی ایران؛ اقلیت‌های مذهبی و وحدت ملی ایران؛ تقسیمات کشوری و تشکیل احزاب؛ خودگرانی؛ سیاست اداری و وحدت ملی ایران؛ پان ایرانیسم.

کتاب شامل این ضمایم است: تاریخ‌نامه یا سال‌شمار وقایع افغانستان، تاریخ بعضی از حوادث مهم اسلامی، ایرانی و افغانی از ابتدای هجرت و چهار نامه و شعر با عنوان «ملحقات» در پایان کتاب فرهنگ‌نامه اعلام و اصطلاحات به طبع رسیده است.

است. در بخش «تاریخی» این موضوعات به چشم می‌خورد: احمد شاه درانی؛ جنگ و گریزهای آزادخان افغان؛ کشاکش دوست محمدخان، شاه شجاع؛ جنگ‌های انگلیس و افغان؛ سیاست استعماری و رقابت روس و انگلیس در ایران و افغانستان؛ مسأله هرات؛ معاهده پاریس ۱۸۷۵. در بخش دوم کتاب نیز این مقالات، در اوضاع و احوال دینی افغانستان، درج گردیده است: دین و سیاست در اروپا و ایران؛ دیانت زرتشتی؛ آیین مهرپرستی؛ دین مانی؛ مزدک و مزدکیان؛ مذهب بودایی در افغانستان؛ مجسمه بودای بزرگ بامیان؛ ظهور اسلام. کتاب همچنین از ملحقاتی به این شرح برخوردار است:

۱- افغان‌نامه، منظوم در وصف کابل و افغانستان
۲- مقالات متبادله میان انجمن ادبی کابل و نگارنده، ۳- پاسخ انجمن ادبی کابل، ۴- نامه